

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1608/2021
29.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца "АА" са седиштем у ..., кога заступа директор ББ, чији је пуномоћник Миодраг Тодоровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца и ревизији тужене које су изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2114/20 од 25.11.2020. године, у седници одржаној 29.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване ревизије тужиоца и тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2114/20 од 25.11.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Шапцу П 30/2016 од 16.03.2020. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу плати на име накнаде штете укупно 30.961.033,30 динара и то на име стварне штете која је настала као разлика између тржишне вредности пре и после деградације дувана 12.595.830,46 динара и на име измакле користи која је настала као разлика између вредности пре и после обраде, односно зарада коју би тужилац остварио по редовном току ствари, да је расположиву количину дувана обрадио и пласирао на тржишту у износу од 18.366.202,84 динара, са законском затезном каматом од 06.06.2019. године као дана вештачења па до исплате, у року од 15 дана по пријему одлуке. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да тужиоцу плати 44.925.361,00 динар на име измакле користи за период од 2015 до 2017 године због смањења производње дувана и мање оствареног укупног прихода, на име обрачунате исплаћене законске затезне камате на обавезе тужиоца према повериоцима за рачуне који су доспели у периоду од 23.12.2014. године до 24.03.2015. године од 9.939.648,64 динара, на име изгубљене зараде у висини накнаде за уговорене а неизвршене услуге обраде дувана у власништву Привредног друштва „Копекс“ ДОО из Новог Сада од 23.277.731,00 динар, на име изгубљене добити због раскида уговора са Фабриком „Мопус“ ДОО за период од 2015. до 2017. године од 30.422.053,00 динара са законском затезном

каматом од 06.06.2019. године до исплате, затим на име исплаћених зарада и накнада зарада радницима у бруто износу (са порезима и доприносима и обрачунатим каматама јавних прихода) у укупном износу 7.361.641,21 динар са законском затезном каматом по Закону о затезној камати од 06.10.2015. године као дана последње исплате, па до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати 1.303.772,33 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, а преко овог до траженог износа од 2.237.263,00 динара захтев тужиоца за накнаду парничних трошкова је одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду парничних трошкова.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2114/20 од 25.11.2020. године, ставом првим изреке, усвојене су жалбе парничних странака и укинута пресуда Вишег суда у Шапцу П 30/16 од 16.03.2020. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу плати на име накнаде материјалне штете и то: стварне штете која је настала као разлика између тржишне вредности пре и после деградације дувана 12.571.747,86 динара; изгубљене зараде коју би тужилац остварио по редовном току ствари да је расположиву количину дувана обрадио и пласирао на тржиште 18.331.087,96 динара; изгубљене зараде за 2015. годину због смањења производње дувана и мање оствареног укупног прихода 15.037.991,12 динара; изгубљене добити због раскида уговора са привредним друштвом „Мопус“ ДОО Београд за 2015. годину 10.121.342,38 динара, све наведене досуђене износе са законском затезном каматом од пресуђења до исплате; на име исплаћених зарада и накнада зарада запосленима 4.781.095,67 динара, са законском затезном каматом од 06.10.2015. године до исплате, све у року од 15 дана. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе тужену да тужиоцу плати: на име накнаде стварне штете која је настала као разлика између тржишне вредности пре и после деградације дувана преко досуђеног износа од 12.571.747,86 динара до тражених 12.595.830,46 динара; изгубљене зараде коју би тужилац остварио по редовном току ствари да је расположиву количину дувана обрадио и пласирао на тржиште преко досуђеног износа од 18.331.087,96 динара до тражених 18.366.202,84 динара; изгубљене зараде за 2015. годину због смањења производње дувана и мање оствареног укупног прихода преко досуђеног износа од 15.037.991,12 динара до тражених 44.925.361,00 динар; изгубљене добити због раскида уговора са привредним друштвом „Мопус“ ДОО Београд, преко досуђеног износа од 10.121.342,38 динара до тражених 30.422.053,00 динара; затезне камате на наведене досуђене износе за период од 06.06.2019. године до 16.03.2020. године; на име исплаћених зарада и накнада зарада запосленима преко досуђеног износа од 4.781.095,67 динара до тражених 7.361.641,21 динара; на име обрачунате камате на обавезе тужиоца према повериоцима за рачуне који су доспели од 23.12.2014. године до 24.03.2015. године, у износу од 9.939.648,64 динара; на име изгубљене зараде у висини накнаде за уговорене а неизвршене услуге обраде дувана у власништву привредног друштва „Сорех“ ДОО Нови Сад у износу од 23.277.731,00 динар. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка од 1.433.847,33 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка од 331.500,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против одбијајућег дела правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. (погрешно означен као став 1), тачка 12. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Против усвајајућег дела правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију тужене.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку - ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11 ... 87/18), Врховни касациони суд је утврдио да ревизије тужиоца и тужене нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У ревизији тужиоца се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, међутим ова битна повреда поступка није законски разлог за изјављивање ревизије, што произлази из члана 407. став 1. тачка 2. ЗПП. У ревизији тужена указује да је у поступку пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба ЗПП, међутим, како се у ревизији не указује на конкретну повреду поступка због које ревизија може да се изјави у смислу члана 407. став 1. тачка 1, 2, 3. и 5. ЗПП, то Врховни касациони суд није разматрао повреде поступка пред другостепеним судом, осим оне повреде поступка на коју ревизијски суд мора да пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању у другостепеном поступку, тужилац је привредно друштво које обавља делатност производње, прераде и извоза дувана. У пословне просторије тужиоца 23.12.2014. године дошли су представници Безбедносно-информативне агенције, Пореске полиције регионалног одељења у Београду и Управе криминалистичке полиције Републике Србије, те започели проверу пословања тужиоца због сумње на злоупотребе у пословима откупа, прераде и продаје сировог и ферментисаног дувана. Провере су започете вршењем пописа залиха готових производа и залиха сировина од стране пописне комисије која се састојала од представника тужиоца и органа тужене. Попис је завршен 31.12.2014. године у вечерњим сатима и извршено је печење магацина и погона за производњу у којима су складиштени готови производи и дуван за обраду. Због запечаћених пословних просторија, рад код тужиоца није могао да се обавља и првог радног дана 05.01.2015. године, запослени код тужиоца су дошли испред пословних просторија, али су обавештени од стране Пореског инспектора и начелника полиције да је фабрика затворена. У просторијама регионалног одељења Пореске полиције у Београду 05.01.2015. године одржан је састанак ради доношења закључка поводом спроведених провера пословања тужиоца на којем је одлучено да се поднесе кривична пријава против законског заступника тужиоца ББ и законског заступника привредног друштва „Сорех“ из Новог Сада, ВВ, да се изврши теренска контрола прегледом све документације ових привредних друштава, сачини записник о одузимању стеченог сировог дувана код тужиоца. Истог дана, Пореска управа је наложила теренску контролу код тужиоца и налог за контролу је примио законски заступник

тужиоца. Потом је 08.01.2015. године, законском заступнику тужиоца ББ одређен притвор и тог дана је лишен слободе. По налогу Пореске управе, почетак теренске контроле је планиран за 08.01.2015. године, али тог дана контрола није започета јер је Пореска управа захтевала да законски заступник тужиоца именује овлашћено лице за заступање Привредног друштва и учествовање у поступку провера. Законски заступник тужиоца ББ је био лишен слободе до 06.03.2015. године, а по пуштању из притвора иницирао је 10.03.2015. године поступак за обезбеђење доказа пред Основним судом у Лозници. Решењем Основног суда у Лозници РЗ 71/15 наложено је вештаку да изврши преглед откупљеног дувана који се налазио у запечаћеном магацину тужиоца, да се изјасни о узроку штете и колични оштећеног дувана и висини штете, те је наложено Пореској полицији да 24.03.2015. године отвори магацин у којем се налази спорни дуван. Запослени код тужиоца су се вратили на посао 01.04.2015. године, али је уобичајени процес рада почео после обављеног пописа 01.05.2015. године. У магацину тужиоца у периоду од 26.03.2015. године до 22.04.2015. године, извршен је преглед запечаћеног необрађеног дувана и установљено да измерена количина дувана рода 2014. године откупљеног од произвођача износи 331.801 кг. У магацинском простору је дошло до оштећења необрађеног дувана откупљеног од произвођача. На основу документације тужиоца вештак је констатовао да је укупна откупљена количина дувана типа „Вирцинија“ рода 2014. године, 318.034 килограма, а мерењем дувана у магацинском простору утврђена количина дувана из откупа 2014. године износи 331.801 кг, што значи да је разлика у количини 13.767 кг. Вредност оштећеног дувана на основу губитка у квалитету и количине растура обрачунато на основу цене дувана за род 2014. године је 107.924,30 евра. На основу налаза и мишљења судског вештака узрок процењене штете на дувану су неадекватни складишни услови у којима се дуван налазио од 31.12.2014. године, узрок пропадања у количини дувана је и неадекватан попис рађен у периоду од 23.12.2014. године до 31.12.2014. године, јер је дуван неправилно распоређен у магацин, а гомиле са балама или кутијама дувана су биле неусловне. Због неадекватног складиштења повећан садржај влаге је узроковао губитак на тежини дувана и деградацију квалитета, а поновни попис који је извршен од 26.03.2015. године до 22.04.2015. године за потребе вештачења је узроковао додатни растур од 2.670 кг. Поред дувана у власништву тужиоца у магацину је измерена количина дувана привредног друштва „Сорех“ од 23.156,40 кг сирове бербе 2014. године. Према мишљењу вештака да се обрада укупне прегледане количине дувана завршила између 15. и 20. јануара 2015. године, дуван не би изгубио на квалитету, да је обрађен и да је по обради запечаћена фабрика, не би дошло до квалитативне деградације дувана. Укупна тржишна вредност 331.801 кг дувана у стању без деградације је 742.048,57 евра, док је тржишна вредност дувана после деградације 635.205,36 евра, те да разлика између укупне вредности дувана пре и после деградације представља директну штету за тужиоца од 106.843,20 евра, што је на дан 06.06.2019. године, када је извршено вештачење, динарска противвредност од 12.595.830,46 евра. Измакла корист тужиоца која је настала као последица пропадања дувана у наведеној количини је 18.366.202,84 динара. У децембру 2015. године тужиоцу је обустављена испорука електричне енергије због неплаћених рачуна за децембар 2014. и мај 2015. године, а у недостатку средстава за измирење рачуна обустава испоруке је трајала све до децембра 2016. године. Због обуставе испоруке, тужилац није могао да изврши уговорени посао прераде дувана за ДОО „Мопус“, због чега је дугорочни уговор са овим привредним друштвом те године раскинут. У току 2015. године, као и следеће две године, тужилац је имао смањен обим

посла јер је закључио мање уговора са кооперантима који су му допремали сирови дуван ради даље прераде и мање уговора за услужну прераду дувана. У периоду 2015-2017 године тужилац је остварио мању зараду у односу на претходни трогодишњи просек за 44.925.361,00 динар, и то за 2015. годину остварио је мању зараду од 127.803 евра, за 2016. годину 88.330 евра и за 2017. годину 164.943 евра. У време пореске контроле на снази је био уговор о пословној сарадњи тужиоца са ПД „Мопус” из Београда од 27.09.2013. године који је закључен на пет година, међутим због раскида уговора са овим привредним друштвом тужилац није остварио зараду обрадом дувана, како би то учинио да је уговор остао на снази, а за период од 2015. до 2017. године по закљученом уговору остварио би зараду од 30.422.053,00 динара. У периоду од децембра 2014. године до марта 2015. године, тужилац је исплатио зараду запосленима у бруто износу од 7.361.641,21 динара. У магацину тужиоца била је ускладиштена количина од 1.137.630 кг дувана у власништву ПД „Сорех“ и овај обрађени спаковани дуван власник није могао да преузме од тужиоца, јер је магацин био запечаћен од стране органа тужене. Вештачењем је утврђено да је услед изосталог хемијског третирања дувана који је захваћен дуванским инсектима, вредност била значајно умањена. Због немогућности обављања делатности тужилац није платио потраживања у року по испостављеним рачунима поверилаца који су доспевали у периоду од 23.12.2014. године до 24.03.2015. године, а због кашњења у плаћању за тужиоца је настала и обавеза плаћања законске затезне камате према повериоцима за те рачуне у износима који су утврђени вештачењем. Осим тога, тужилац је имао дуг према Пореској управи од 35.798.991,056 динара, али је са Министарством финансија закључио 16.01.2018. године споразум о одлагању плаћања дугова дуваног пореза. Кривични поступак против законског заступника тужиоца ББ окончан је доношењем правноснажне пресуде којом је ослобођен оптужбе за извршење кривичног дела пореске утаје. Чињеницу о висини штете суд је утврдио на основу налаза и мишљења судског вештака, математички обрачун тужена није спорила, нити је предлагала вештачење од стране другог вештака.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно је другостепени суд одлучио када је утврдио да је тужена одговорна за штету која је тужиоцу проузрокована, а такође је правилно другостепени суд утврдио и висину проузроковане штете.

По оцени Врховног касационог суда, порески органи тужене су поступали у супротности са обавезама које су прописане Законом о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС“, бр.80/02...105/14), приликом поступка теренске контроле. Другостепени суд је правилно утврдио и детаљно образложио све пропусте и недостатке у поступку теренске контроле, примене одговарајућих мера за отклањање утврђених повреда закона, као и пореске контроле од стране пореских инспектора позивајући се на одредбе Закона о пореском поступку и пореској администрацији. Утврђено је да су органи тужене учинили низ пропуста који се огледају, пре свега у томе што је теренска контрола код тужиоца почела 05.01.2015. године, а прве радње су предузете тек 26.03.2015. године. Магацин тужиоца, у којем се налазио спорни дуван, је запечаћен 31.12.2014. године од стране пореских органа, а од првог радног дана 2015. године (05.01.2015. године) запосленима код туженог је онемогућено да обављају рад у фабрици, као ни приступ фабричком кругу. Због пропуста органа тужене у поступку теренске контроле и контроле пословања тужиоца у периоду од 23.12.2014. године до

24.03.2015. године код тужиоца је дошло до пропадања дувана који је био у магацину, као и дувана који је припадао партнерском привредном друштву „Сорех“ из Новог Сада. Вештачењем је утврђено да не би дошло до квалитативне деградације дувана да је дуван обрађен и да је тек по обради запечаћена фабрика. Порески органи су имали законска овлашћења да предузму одговарајуће мере како не би дошло до пропадања дувана, што нису учинили. Тужена је током поступка истицала да је законски заступник тужиоца својим нечињењем допринео настанку штете, јер није овластио лице које би у његово име учествовало у саставу комисије у поступку који је спроводио порески инспектор. Међутим, ови наводи су неосновани, јер је законски заступник тужиоца био у притвору од 08.01.2015. године до 06.03.2015. године и у ситуацији када је лишен слободе није могао да даје овлашћења другим лицима за предузимање радњи у његово име. Порески органи нису били онемогућени да приступе у магацински простор јер су га сами запечатали и могли су да знају да дуван који је био необрађен и затворен у магацину од 31.12.2014. године до 26.03.2015. године, је производ чије пропадање је извесно, уколико стоји необрађен у том временском периоду и зато на страни тужиоца нема доприноса у настанку штете у смислу члана 192. ЗОО. Како су порески органи нестручно, незаконито поступали, те прекорачили овлашћења у поступку који је прописан Законом о пореском поступку и пореској администрацији, на тај начин су проузроковали штету тужиоцу, а тужена је одговорна за штету на основу члана 172. став 1. ЗОО. У погледу висине проузроковане штете правилно је другостепени суд утврдио да је тужилац претрпео штету која је у узрочно-последичној вези са неправилним радом органа тужене и то како стварне штете, тако и измакле користи у смислу члана 189. ЗОО. Стварна штета која је тужиоцу проузрокована је 12.571.747,86 динара, на име разлике између тржишне вредности пре и после деградације дувана, јер је за овај износ имовина тужиоца умањена. Осим тога, изгубљена корист тужиоца се огледа и у немогућности да обради наведену количину дувана и стави је у промет, што је основна делатност тужиоца, те му је на тај начин проузрокована штета од 18.331.087,96 динара. Такође је тужилац претрпео штету због исплате зараде запосленима за јануар, фебруар и март 2015. године, имајући у виду да у том периоду тужилац није остварио добит од производне делатности а да је зараду морао да исплаћује, те је утврђено да је висина ове штете 4.781.095,67 динара. Преко досуђеног износа на име накнаде штете због плаћене зараде запосленима тужбени захтев је неоснован за зараде које су остварене у децембру 2014. године јер је тада тужени несметано пословао. У време пореске контроле између тужиоца и предузећа „Monus“ из Београда био је на снази уговор о пословној сарадњи са важењем од пет година, међутим уговор је раскинут 30.11.2016. године због немогућности тужиоца да испуњава преузете обавезе и утврђено је да је 2015. године тужилац због тога претрпео штету од 10.121.342,38 динара. Захтев тужиоца за накнаду штете по основу раскинутог уговора са предузећем ПД „Monus“ за 2016. и 2017. годину је неоснован јер је тужилац после 2015. године могао да превазиђе кризу у пословању прибављањем финансијских средстава у циљу очувања процеса производње. Такође тужилац основано потражује изгубљену корист за 2015. годину због смањеног обима посла, које је у директној узрочно-последичној вези са незаконитим радњама органа тужене, те како је утврђено да би тужилац остварио добит у тој години од 15.037.991,12 динара, то је тужбени захтев у том делу основан. Преко досуђеног износа, а до тражених 44.925.361,00 динар, тужбени захтев је неоснован, јер евентуално изгубљена добит за 2016. и 2017. годину није у узрочно-последичној вези са поступањем органа тужене, имајући у виду да добит зависи од више

фактора који не могу да буду предвиђени, посебно ценећи природу делатности тужиоца у вези производње и прераде дувана, тако да је правилно другостепени суд одлучио када је одбио тужбени захтев у том делу. На досуђене износе накнаде штете по свим основима, тужилац има право на исплату законске затезне камате почев од дана пресуђења 16.03.2020. године на основу члана 277. ЗОО.

Ценећи захтев тужиоца за накнаду штете на обрађеном дувану у власништву партнерског предузећа „Сорех“, а у висини поновне обраде лагерованог дувана ради привођења његовој употреби, тужбени захтев је одбијен имајући у виду да је штета проузрокована власнику робе – ПД „Сорех“ а не тужиоцу. Такође, је правилно одбијен тужбени захтев за накнаду штете у висини затезне камате по рачунима поверилаца јер обавезе тужиоца које су доспеле у спорном временском периоду нису у узрочној вези са незаконитим поступањем органа тужене, што се односи и на доспеле пореске обавезе, јер тужена није дужна да накнади тужиоцу законску затезну камату која је последица дугорочног кашњења по обавези плаћања, а која у једном делу није ни доспела, како то правилно закључује другостепени суд.

Стога су неосновани наводи у ревизијама тужиоца и тужене да је побијаном пресудом погрешно примењено материјално право.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић